

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ Ecotourism Management System for Royal Thai Navy

บรรจบ มูลเชื้อ*

Banchob Moonchua

บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการกีฬาและการบันเทิง มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Doctor of Sports and Entertainment Business Sripatum University

Email: Banchob.m@gmail.com

Received : March 4, 2020

Revised : March 10, 2020

Accepted : March 24, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ ๒) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ ๓) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ Factor analysis เพื่อจัดกลุ่มตัวชี้วัดและจัดทำ Reliability test มีความสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือ ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ที่พิจารณาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปร ที่มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : การท่องเที่ยว, เชิงนิเวศ, กองทัพเรือ

* นาวาเอก บรรจบ มูลเชื้อ Captain Banchob Moonchua

Abstract

This research is aimed at studying 1) to study the ecotourism management models for Royal Thai Navy 2) to study the influence of causal factors affecting ecotourism management for Royal Thai Navy 3) to develop a model of ecotourism management for Royal Thai Navy. Research is mixed method between qualitative research and quantitative research which management by continue to select samples with multiple randoms sampling method and collected the data by using a query, feedback questionnaire data analysis by factor analysis approach to group metrics and reliability test are consistent statistically significant. The statistics used for data analysis that is the percentage, the mean, the standard deviation, confirmatory factors analysis and the path analysis by LISREL program version 9.10.

The results of the relationship analysis between the observed variables of a system relationship causal structure that determines the value of relationship whether or not different from zero to see the relationships of the co-constituents before It was confirmed by using the linear constituents analyses of the correlation coefficients analysis of Pierson Model. It found that the relationship between the observed variables are all variables that have a different value from zero and It found that statistically significant at a level 0.05. The results of the models consistency analysis in the relationship causal structure of the ecotourism management for Royal Thai Navy with empirical data.

Keywords : Ecotourism, Management System, Royal Thai Navy

บทนำ

รูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคตจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางเพื่อสร้างความสอดคล้องทั้งในแง่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และความต้องการที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ไปด้วยกันจะไม่มุ่งเน้นเฉพาะการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว แต่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งในเรื่องการเพิ่มระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่อวันหรือต่อครั้ง การพัฒนาในระดับพื้นที่ การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในกลุ่มท่องเที่ยวและระหว่างกลุ่มท่องเที่ยว การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและกระจายรายได้ไปสู่

ท้องถิ่นมากขึ้น การคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างให้เกิดความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน^๑

แหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจและแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั่วไป เพราะมีความหลากหลายทั้งในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม การผจญภัย และการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมารวมไว้ในแหล่งท่องเที่ยวแห่งเดียวกันได้อย่างสอดคล้อง ซึ่งการท่องเที่ยวในแต่ละค่ายทหารนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพที่ตั้ง อีกทั้งยังมีความปลอดภัยสูง เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านคอยให้คำแนะนำและดูแลการประกอบกิจกรรม มีอุปกรณ์สำหรับการประกอบกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ได้ มาตรฐาน จึงถือได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่สมควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้นสอดคล้องกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหาร ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาเป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานและได้รับความนิยมอย่างยิ่ง เพราะในเขตพื้นที่ทหารแทบทุกประเทศล้วนแต่มีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือคุณค่าทางประวัติศาสตร์ด้านการเมือง สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงรูปแบบการเมือง การปกครอง และความมั่นคงของแต่ละประเทศได้เป็นอย่างดี การนำทรัพยากรทั้งในรูปธรรมและนามธรรมในพื้นที่มาสร้างกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้และผลประโยชน์^๒ ด้วยเหตุนี้กองทัพเรือจึงได้จัดทำโครงการการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยมีแผนการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในกองทัพเรือเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและให้สอดคล้องกับแผนแม่บทอุตสาหกรรมบริการแห่งชาติเรื่อยมาจนปัจจุบัน^๓

กองทัพเรือมีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่ชายฝั่งทะเล มีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มากมาย ที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนเป็นจำนวนมาก พื้นที่กองทัพเรือยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย มีสภาพพื้นที่ภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลล้อมรอบด้วยหุบเขา เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณให้แก่หน่วยงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ในด้านการท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่นเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการคนงานและลูกจ้างของกองทัพเรือและบุคคลทั่วไปได้ใช้บริการร่วมกันภายใต้ข้อบังคับ กฎระเบียบ ของเจ้าของพื้นที่ที่หน่วยทหารนั้น ๆ กำหนด

^๑ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย, แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร : กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘).

^๒ LCTA Lauku celotajs, **Service Marketing**, (New York: Harper Collins, 2011).

^๓ ศูนย์อำนวยการการท่องเที่ยวกองทัพเรือ, นโยบายและแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารเรือสำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙, (กรุงเทพมหานคร : กองทัพเรือ, ๒๕๕๘).

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าหากกองทัพเรือจะดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหารของกองทัพเรือให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ก็ควรที่จะมีการบริหารจัดการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้หน่วยทหารของกองทัพเรือที่มีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ปรับปรุงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไป ภายใต้หลักการพัฒนายั่งยืน ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือ ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกองทัพเรือ นำไปพัฒนาให้ครอบคลุม ทุกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ทหารกองทัพเรือ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการให้หน่วยทหารในกองทัพเรือที่มีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ปรับปรุงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. ศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือ
๒. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือ
๓. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มที่ ๑ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ต่อปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อกับปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อกับปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๓ ปัจจัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อกับปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

กลุ่มที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๔ ปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

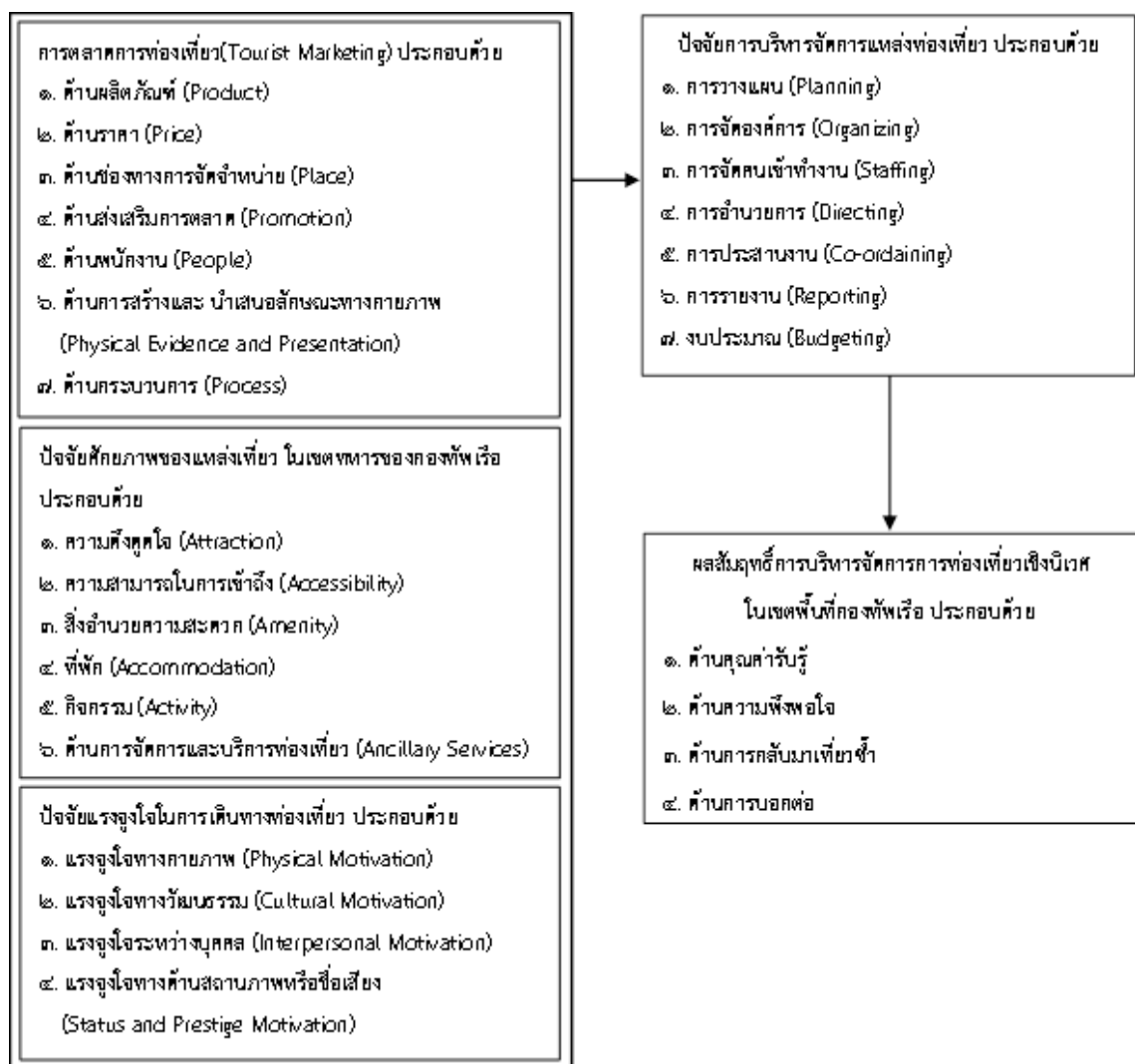
สมมติฐานที่ ๕ ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๖ ปัจจัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๗ ปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

สมมติฐานที่ ๘ ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามทฤษฎีระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

๑. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งทำการสำรวจความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารของกองทัพเรือ เพื่อศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยว ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ปัจจัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการนำข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาทดสอบกับตัวแบบเชิงทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ได้ข้อค้นพบและประเด็นที่สำคัญและอิทธิพลของตัวแปรทางด้านต่าง ๆ ดังได้มีการทบทวนวรรณกรรม ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือโดยการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationships) เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้สามารถตอบคำถามในการวิจัยได้ครบถ้วน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการนำ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาทดสอบกับตัวแบบเชิงทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ได้ข้อค้นพบและประเด็นที่สำคัญในการศึกษาแบบจำลองเชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยว, ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยว, ปัจจัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว, ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือเพื่อเป็นแนวทางในสร้างตัวแบบที่ดีให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือโดยทำการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามจากกลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ จำนวน ๑๒๕๕ คน ระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๖๑ - เดือนธันวาคม ๒๕๖๒

๒. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานใน กองทัพเรือไทย มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือทำหน้าที่ให้ข้อมูลในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

กลุ่มที่ ๒ นายทหารสัญญาบัตรผู้มีประสบการณ์ในงานด้านการท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

กลุ่มที่ ๓ ผู้ทำหน้าที่ในการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร ขอบเขตของ ประชากรมีขนาดใหญ่มาก โดยการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square statistics) วัดระดับความกลมกลืน (Goodness of-fit index (GFI) ระหว่างสมมติฐาน และ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งนักสถิติกำหนดไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่^๔ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมลิสเรล^๕ เพราะฟังก์ชันการกลมกลืนจะมีการแจกแจงปกติต่อเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ เท่านั้น เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ และป้องกันการผิดพลาดของข้อมูลที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการ เก็บข้อมูลออนไลน์ ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางเทคนิค สถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ที่เหมาะสมจำนวน ๔๐๐ คน^๖

ทั้งนี้สำหรับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือทำหน้าที่ให้ข้อมูลในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

กลุ่มที่ ๒ นายทหารสัญญาบัตรผู้มีประสบการณ์ในงานด้านการท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

กลุ่มที่ ๓ ผู้ทำหน้าที่ในการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวในในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

^๔ Hair, Joseph F; Anderson, Rolph E; Tatham, Ronald L; & Black, William C, **Multivariate Data Analysis with Readings**. 4th ed, (Englewood Cliffside-Hall, 1995).

^๕ Joreskog, Karl G; & Sorbom, Dag, **LISREL8 User's Reference Guide**, (United States : Scientific Software International, 1996).

^๖ นงลักษณ์ วิรัชชัย, **โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒).

๓. เครื่องมือในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามการกับกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกองทัพเรือไทย โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัยกับกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกองทัพเรือไทย ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่กองทัพเรือ โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๒ เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในการ สัมภาษณ์ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตัวเองจากกลุ่มตัวอย่างเป็น รายบุคคลตามแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อช่วยในการสัมภาษณ์

๔. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวม และทำการเก็บข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ๔ ส่วนดังนี้

๔.๑ สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้นำมาใช้สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อการอธิบายบรรยายถึงคุณสมบัติ หรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่มโดยกำหนดการวัดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าเฉลี่ย (Mean)

๔.๒ สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) สำหรับใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลขั้นพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกองทัพเรือไทยโดยเกณฑ์ การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -๑ หรือ ๑

๔.๓ สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยพิจารณาความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_C) และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted: ρ_V)^๗

๔.๔ สถิติการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยว (X1), ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยว (X2), ปัจจัย

^๗ Diamantopoulos, A. & Siguaw, J. A, *Introducing LISREL*, (London, United Kingdom: Sage, 2000).

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (X3), ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ (Y1) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ (Y2) ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร มาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและกำหนดให้เป็นแบบจำลอง การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม LISREL for Windows version เพื่อตรวจสอบ ความกลมกลืนของแบบจำลองการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบ ความสอดคล้องของแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) โดยดัชนีที่ใช้ในการ ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งประกอบด้วยดัชนีค่า Chi-Square, (χ^2/df , CFI, GFI, AGFI, RMSEA และ SRMR)

๔.๕ ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยค่า RMSEA ที่ดีมากที่สุดควรมีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ หรือมีค่าระหว่าง ๐.๐๕ ถึง ๐.๐๘ หมายถึงแบบจำลองค่อนข้างสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าระหว่าง ๐.๐๘ ถึง ๐.๑๐ แสดงว่าแบบจำลองสอดคล้องกลมกลืน กับข้อมูลเชิงประจักษ์เล็กน้อยและค่าที่มากกว่า ๐.๑๐ แสดงว่าแบบจำลองยังไม่สอดคล้องกลมกลืน กับข้อมูลเชิงประจักษ์

๔.๖ ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อนโดยดัชนีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการ พิจารณา คือรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) เป็นค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Residual) ซึ่งเป็นค่า ความคลาดเคลื่อนหารด้วยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า (Estimated Standard Error) โดยควรมีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ จึงจะสรุปได้ว่าแบบจำลองสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยหากแบบจำลองการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกันผู้วิจัยจำเป็นต้องดำเนินการ ปรับแบบจำลองแล้วกระทำจนกว่าแบบจำลองการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะสอดคล้องกลมกลืนกัน

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ ประกอบด้วย ๑) การตลาดการท่องเที่ยว ๒) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ๓) แรงจูงใจในการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ได้ นำเสนอมาแล้วข้างต้น แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงนัยสำคัญที่มีคุณค่าทางด้านวิชาการ ตลอดจน คุณประโยชน์ของการนำเสนอข้อค้นพบไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต พื้นที่กองทัพเรือให้มีประสิทธิภาพได้ ดังนี้

ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามทฤษฎีระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามทฤษฎีระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับสูงและมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ใกล้เคียงกัน คือ

ปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ ๔ ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ ๐.๙๒ และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ ๐.๒๓ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ ๐.๗๙-๐.๙๔ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทุกค่า

ปัจจัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ ๖ ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ ๐.๘๑ และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ ๐.๒๗ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ ๐.๗๕-๐.๘๘ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทุกค่า

ปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ ๔ ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ ๐.๙๐ และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ ๐.๒๑ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ ๐.๗๔-๐.๙๒ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทุกค่า

ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ ๗ ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ ๐.๘๔ และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ ๐.๓๓ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ ๐.๗๑-๐.๘๘ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกค่า

การอภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ แสดงทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือในระดับสูง พฤติกรรมการท่องเที่ยวในนักท่องเที่ยวอาจไม่เกิดขึ้น ถ้านักท่องเที่ยวไม่รู้ถึงความต้องการมากพอ ดังนั้นนักท่องเที่ยวสามารถใช้เครื่องมือทางการตลาดที่เรียกว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ซึ่งประกอบด้วยบริการ (product) ราคา (price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (place) การสื่อสารการตลาด (promotion) บุคลากร (people) กระบวนการบริการ (process) และสภาพทางกายภาพ (physical evidence) เพื่อใช้สร้างความต้องการและสร้างความพึงพอใจสูงสุดสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว ซึ่งสามารถวัดประเมินผลได้จากการพฤติกรรมการรับรู้ ความพึงพอใจ การกลับมาเที่ยวซ้ำ การบอกต่อ^๔ ตรวจสอบความสำคัญของความ

^๔ Kotler, P, **Marketing Management: Analysis Planning Implementation and Control** (8th ed), (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1997).

คาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบริษัทนำเที่ยว ด้วยคุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ การประกันและการตอบสนองจากลูกค้ามีความสำคัญต่อการให้บริการของบริษัทนำเที่ยว ที่จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ ความพึงพอใจ การกลับมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อ^๙ ปัจจัยทางจิตวิทยามีอิทธิพลในการเกิดพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว จะต้องมีความเข้าใจถึงจิตวิทยาของตัวคน และขอบเขตที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยจิตวิทยาประกอบด้วย การรับรู้ การรับรู้ ความพึงพอใจ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ และทัศนคติ ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพอากาศไม่ใช่เรื่องง่ายจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบของปัจจัยหลายปัจจัยและใช้วิธีการที่หลากหลายจะใช้แนวคิดทฤษฎีใด ทฤษฎีหนึ่งไม่ได้แต่จะต้องใช้วิธีการบูรณาการให้เหมาะสมกับการจัดการการท่องเที่ยว ที่อาศัยการดำเนินการด้านตลาดการท่องเที่ยว ที่จะต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว และการจัดองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอุปสงค์ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และความพร้อมของการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การพัฒนาปรับปรุงอย่างยั่งยืนต้องเริ่มจากการพัฒนาคนซึ่งเป็นแกนกลางในการพัฒนา การเรียนรู้จากฐานสู่ฐาน การเข้าร่วมในการถ่ายทอดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่มีคุณภาพหากบุคคล และสังคมร่วมพัฒนาไปด้วยกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ขึ้นในชุมชน^{๑๐} รวมถึงความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้สร้างความต้องการ และสร้างความพึงพอใจสูงสุดสำหรับนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างจริงจังและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยว ในการพัฒนาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับให้ผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพอากาศ โดยผู้บริหารควรให้การสนับสนุนให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการตลาดการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ โดยมีการลงทุนในด้านการตลาดการท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจัยการตลาดการท่องเที่ยวมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพอากาศ และเป็นหัวใจสำคัญของการเริ่มการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพอากาศ ที่มุ่งเน้นไปที่นักท่องเที่ยวเป็นสำคัญการจัดการตลาดการท่องเที่ยวจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากปราศจากการใช้ตลาดการท่องเที่ยว

^๙ Atilgan, E, Akinci, S, & Aksoy, S, **Mapping Service Quality: The Tourism Industry**, (Managing Service Quality, 2003) 13(5), pp 412-422.

^{๑๐} พระสุธีรัตนบัณฑิต, **LIST Model for Research and Social Development**, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๓๗.

๒. ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านศักยภาพของแหล่ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ และควรศึกษา เรียนรู้องค์ประกอบของหลักเกณฑ์ การพิจารณาและกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในการประเมินมาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ องค์ประกอบในเรื่องของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศนั้นับว่ามีความสำคัญที่สุด ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวสามารถก่อให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้ และสัมผัส กับระบบนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติหรือเป็นส่วนหนึ่ง ในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ นอกจากนี้ การคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็น สิ่งหนึ่งที่สำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ

๓. ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหตุ ด้านแรงจูงใจในการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต พื้นที่กองทัพเรือให้สูงขึ้น

๔. ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหตุ ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือให้สูงขึ้น และใช้เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ ด้านการท่องเที่ยว รวมทั้ง แผนการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การรักษาความปลอดภัย หรือการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว หรือมาตรการควบคุมทั้งทางตรงหรือทางอ้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่จะ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาวต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการนำรูปแบบและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไปทำการวิจัยซ้ำ ในธุรกิจบริการอื่น ๆ ในบริบทของประเทศไทยหรือในประเทศอื่น ๆ เพื่อทำการตรวจสอบโมเดลว่ามีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

๒. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเหตุด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ

๓. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ กองทัพเรือกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อตรวจสอบระดับของการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเนื่องจาก ระดับมาตรฐานที่แตกต่างกันของแหล่งท่องเที่ยวอาจมีผลต่อระดับ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ต่างกัน

๔. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาที่ประเทศไทยเผชิญกับสถานการณ์ ความไม่สงบทางการเมืองในประเทศไทย รวมถึงภาวะวิกฤตภัยทางธรรมชาติ (อุทกภัย) ดังนั้น การวิจัย

ครั้งต่อไปควรมีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลาที่เศรษฐกิจมีความเป็นปกติ หรือเศรษฐกิจขาขึ้น เพื่อทำการตรวจสอบโมเดลว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

บรรณานุกรม

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลลิสม์:สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- พระสุธีรัตนบัณฑิต. LIST Model for Research and Social Development. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สาขาการพัฒนาศักดิ์ มหวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. “แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว: กรมการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐”. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘.
- ศูนย์อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. “นโยบายและแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารเรือสำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙”. กรุงเทพมหานคร : กองทัพเรือ, ๒๕๕๘.
- Atilgan. E. Akinci. S. and Aksoy. S. Mapping service qUality: the tourism industry. (Managing Service Quality, 2003), 13(5) pp. 412-422.
- Diamantopoulos. A. & Siguaw. J. A. Introducing LISREL. London. United Kingdom: Sage, 2000.
- Hair. Joseph. F.; Anderson. Rolph E.; Tatham. Ronald L. & Black. William C. Multivariate Data Analysis with Readings. 4th ed. Englewood Cliffs-Hall, 1995.
- Joreskog. Karl G. & Sorbom. Dag. LISREL8 User’s Reference Guide. United States: Scientific Software International, 1996.
- Kotler. P. Marketing management: Analysis planning implementation and control 8th ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall, 1997.
- LCTA Lauku celotajs. Service Marketing. New York : Harper Collins, 2011.